

Antagande av Härryda kommuns mål och
riktlinjer för arbetet med nationella
minoriteters rättigheter

13

2021KS481

§ 314

Dnr 2021KS481

Härryda kommuns mål och riktlinjer för arbetet med nationella minoriteters rättigheter

Beslut

Kommunstyrelsens förslag till beslut i kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige antar *Härryda kommuns mål och riktlinjer för arbetet med nationella minoriteters rättigheter*.

Sammanfattning av ärendet

Lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk (minoritetslagen) trädde i kraft 2010 och innebär bland annat att minoritetsspråken ska skyddas och främjas, att de nationella minoriteterna ska kunna behålla och utveckla sin kultur i Sverige samt att förvaltningsmyndigheter ska informera nationella minoriteter om deras rättigheter. Alla kommuner och myndigheter i Sverige ska följa de allmänna bestämmelser som följer av minoritetslagstiftningen.

Från den 1 januari 2019 reviderades lagen så att rättigheter och skyldigheter stärktes ytterligare. Kommunerna och regionerna är t.ex. skyldiga att anta mål och riktlinjer för sitt minoritetspolitiska arbete och dessa ska på begäran kunna lämnas ut till den myndighet som har uppföljningsansvar för lagen.

Förvaltningen har utifrån rådande lagstiftning tagit fram ett förslag till mål och riktlinjer för arbetet med nationella minoriteters rättigheter i Härryda kommun. Härryda kommun arbetar i dagsläget redan med flertalet områden för att stärka nationella minoriteters rättigheter. De utvecklingsområden som förvaltningen har identifierat är att tydligare informera om nationella minoriteters rättigheter samt att möjliggöra för samråd genom strukturerad dialog i de frågor som berör de nationella minoriteterna.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse 4 augusti 2021
- Härryda kommuns mål och riktlinjer för arbetet med nationella minoriteters rättigheter
- Lagstiftningen i korthet

Paragrafen är justerad

Signatur justerande	Utdragsbestyrkande

Sammanträdesdatum
2021-09-23

Signatur justerande			Utdragsbestyrkande
---------------------	--	--	--------------------

Kommunstyrelsen

Datum
2021-08-04

Diarienummer
2021KS481 003

Härryda kommuns mål och riktlinjer för arbetet med nationella minoriteters rättigheter

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens förslag till beslut i kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige antar *Härryda kommuns mål och riktlinjer för arbetet med nationella minoriteters rättigheter*.

Sammanfattning av ärendet

Lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk (minoritetslagen) trädde i kraft 2010 och innebär bland annat att minoritetsspråken ska skyddas och främjas, att de nationella minoriteterna ska kunna behålla och utveckla sin kultur i Sverige samt att förvaltningsmyndigheter ska informera nationella minoriteter om deras rättigheter. Alla kommuner och myndigheter i Sverige ska följa de allmänna bestämmelser som följer av minoritetslagstiftningen.

Från den 1 januari 2019 reviderades lagen så att rättigheter och skyldigheter stärktes ytterligare. Kommunerna och regionerna är t.ex. skyldiga att anta mål och riktlinjer för sitt minoritetspolitiska arbete och dessa ska på begäran kunna lämnas ut till den myndighet som har uppföljningsansvar för lagen.

Förvaltningen har utifrån rådande lagstiftning tagit fram ett förslag till mål och riktlinjer för arbetet med nationella minoriteters rättigheter i Härryda kommun. Härryda kommun arbetar i dagsläget redan med flertalet områden för att stärka nationella minoriteters rättigheter. De utvecklingsområden som förvaltningen har identifierat är att tydligare informera om nationella minoriteters rättigheter samt att möjliggöra för samråd genom strukturerad dialog i de frågor som berör de nationella minoriteterna.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse 4 augusti 2021
- Härryda kommuns mål och riktlinjer för arbetet med nationella minoriteters rättigheter
- Lagstiftningen i korthet

Ärendet

Den svenska minoritetspolitiken har sin grund i Sveriges anslutning till Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter (ramkonventionen) samt den europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk (språkstadgan). Sedan anslutningen år 2000 har Sverige fem erkända nationella minoriteter: judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar. Enligt språklagen (2009:600) är de nationella minoritetsspråken finska, jiddisch, meänkieli, romani chib och samiska.

Målet med den svenska minoritetspolitiken är att ge skydd för de nationella minoriteterna och stärka deras möjligheter till inflytande samt stödja de historiska minoritetsspråken så att de hålls levande.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen har utifrån rådande lagstiftning tagit fram ett förslag till mål och riktlinjer för arbetet med nationella minoriteters rättigheter för Härryda kommun. I förslaget är målet för det minoritetspolitiska arbetet i Härryda kommun detsamma som för den nationella minoritetspolitiken; att skydda de nationella minoriteterna och stärka deras möjlighet till inflytande, samt att stödja de historiska minoritetsspråken så att de hålls levande. Förslaget till riktlinjer beskriver Härryda kommuns arbete med nationella minoriteters rättigheter och omfattar verksamheter som berörs av de skyldigheter och det ansvar som följer av lagstiftningen.

Förslaget till riktlinjer innehåller till övervägande del områden som förvaltningen i dagsläget redan arbetar med. Förslaget ska främst ses som ett samlat styrdokument över till största del redan vidtagna åtgärder för att möta de krav som följer av minoritetslagstiftningen. Förvaltningen har identifierat framförallt två utvecklingsområden som kommunen bör fokusera på för att leva upp till de allmänna bestämmelser som följer av minoritetslagstiftningen:

- *informera de nationella minoriteterna om deras rättigheter och det allmännas ansvar* (§ 3 minoritetslagen) i olika former, exempelvis på kommunens webbplats harryda.se.
- *samt ge de nationella minoriteterna möjlighet till inflytande i frågor som berör dem och så långt det är möjligt samråda med minoriteterna i sådana frågor* (§ 5 minoritetslagen). Kommunen bör hitta former för samråd i de frågor som berör de nationella minoriteterna. Ett sätt kan vara genom att nå ut till föreningar, men lagstiftningen anger att myndigheter inte enbart bör samråda med representanter som är utsedda av föreningar som företräder de nationella minoriteterna, utan även med personer som tillhör de nationella minoriteterna men som inte är organiserade inom föreningslivet. Formerna för hur det ska ske behöver prövas ut över tid.

Peter Lönn
Kommundirektör

Birgitta Flärdh
Utvecklingschef

Härryda kommuns mål och riktlinjer för arbetet med nationella minoriteters rättigheter

Sveriges minoritetspolitik

Den svenska minoritetspolitiken har sin grund i Sveriges anslutning till Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter (ramkonventionen) samt den europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk (språkstadgan). Sedan anslutningen år 2000 har Sverige fem erkända nationella minoriteter: judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar. Enligt språklagen (2009:600) är de nationella minoritetsspråken finska, jiddisch, meänkieli, romani chib och samiska.

Målet med den svenska minoritetspolitiken är att ge skydd för de nationella minoriteterna och stärka deras möjligheter till inflytande samt stödja de historiska minoritetsspråken så att de hålls levande.

Minoritetslagstiftningen och andra bestämmelser

Lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk trädde i kraft 2010 och innebär bland annat att minoritetsspråken ska skyddas och främjas, att de nationella minoriteterna ska kunna behålla och utveckla sin kultur i Sverige samt att förvaltningsmyndigheter ska informera nationella minoriteter om deras rättigheter. Genom ändringar av lagen 2019 förstärktes rättigheterna i lagens allmänna bestämmelser som gäller för samtliga nationella minoriteter och för samtliga minoritetsspråk i hela landet. Alla kommuner och myndigheter i Sverige ska följa de allmänna bestämmelserna som följer av minoritetslagstiftningen. Det innebär till exempel att alla kommuner och regioner ska ha antagit mål och riktlinjer för minoritetsarbetet.

Utöver minoritetslagstiftningen finns ytterligare lagstiftning och styrdokument som fastställer de nationella minoriteternas rättigheter, se bilaga till riktlinjerna för lagstiftningen i korthet.

Mål

Målet för Härryda kommun är, i likhet med den nationella minoritetspolitiken, att skydda de nationella minoriteterna och stärka deras möjlighet till inflytande, samt att stödja de historiska minoritetsspråken så att de hålls levande.

Riktlinjer

Riktlinjerna beskriver Härryda kommuns arbete med nationella minoriteters rättigheter och omfattar verksamheter som motiveras av de skyldigheter och det ansvar som följer av lagstiftningen.

Riktlinje

Nationella minoriteters rätt till sitt minoritetsspråk

- * Sektorn för utbildning, kultur och fritid erbjuder barn och ungdomar modersmålsundervisning i de nationella minoritetsspråken. Förskolan ska medverka till att barn med annat modersmål än svenska får möjlighet att utveckla både det svenska språket och sitt modersmål.
- * Sektorn för utbildning, kultur och fritid samt sektorn för socialtjänst uppmuntrar initiativ från de nationella minoriteterna om språkliga och kulturella insatser i sina verksamheter som stärker och utvecklar de nationella minoritetsspråken.
- * Kommunen ska verka för att det finns tillgång till personal med kunskaper i finska, meänkieli respektive samiska där detta behövs i enskildas kontakter med kommunen. Detta görs genom att kommunen aktivt beaktar behovet av personal som behärskar dessa språk och vid behov aktivt söker efter sådan personal.

Nationella minoriteters rätt till sin kultur

- * Sektorn för utbildning, kultur och fritid säkerställer att elever efter genomgången grundskola har fått kunskaper om de nationella minoriteternas kultur, språk, religion och historia.
- * Kommunens kulturliv ska vara en angelägenhet för alla, och ska därigenom spegla och inkludera de nationella minoritetsspråken och de nationella minoriteterna.
- * Kommunens bibliotek erbjuder ett brett utbud av litteratur, tidskrifter och annan media på de nationella minoritetsspråken och om de nationella minoriteterna.

Nationella minoriteters rätt till information

- * Det finns information om nationella minoriteters rättigheter på kommunens webbplats harryda.se.
- * Sektorn för utbildning, kultur och fritid ansvarar för att på lämpligt sätt ge information till kommunens elever och deras vårdnadshavare om rätten till modersmålsundervisning på de nationella minoritetsspråken.
- * Under förutsättning att språkkunnig personal finns att tillgå ansvarar sektorn för socialtjänst för att på lämpligt sätt ge information om möjligheten att få beviljade omsorgsinsatser på nationellt minoritetsspråk.

Nationella minoriteters rätt till delaktighet och inflytande

- * Berörda sektorer ansvarar för att bjuda in till och genomföra samråd med de nationella minoriteterna i frågor som berör dem.
- * Sektorn för utbildning, kultur och fritid ansvarar för att anpassa former för barns och ungas möjligheter till inflytande och delaktighet när det gäller skola, föreningsliv och kulturaktiviteter.

Nationella minoriteters rätt till äldreomsorg på sitt språk

- * Sektorn för socialtjänst erbjuder hela eller en väsentlig del av den service och omvårdnad som erbjuds inom ramen för äldreomsorgen på minoritetsspråk till den som begär det. Detta gäller under förutsättning att språkkunnig personal finns att tillgå.

Lagstiftningen i korthet

Alla kommuner och myndigheter i Sverige är skyldiga att följa de allmänna bestämmelserna som följer av minoritetslagstiftningen. Utöver de allmänna bestämmelserna gäller särskilda rättigheter för finska, meänkieli och samiska inom så kallade förvaltningsområden. I kommuner som ingår i sådana förvaltningsområden ska de nationella minoriteterna kunna använda sitt språk i kontakt med myndigheter, både muntligen och skriftligen. Härryda kommun ingår inte i något förvaltningsområde.

Utöver minoritetslagstiftningen finns ytterligare lagstiftning och styrdokument som fastställer de nationella minoriteternas rättigheter, se rubriken *Övriga bestämmelser som berör nationella minoriteters rättigheter*.

Minoritetslagstiftningens allmänna bestämmelser

- De nationella minoriteterna ska informeras om sina rättigheter och det allmännas ansvar enligt minoritetslagen och de föreskrifter som lagen hänvisar till.
- Det allmänna har ett särskilt ansvar för att skydda och främja de nationella de minoritetsspråken. Det allmänna ska även främja de nationella minoriteternas möjligheter att behålla och utveckla sin kultur i Sverige. Barns utveckling av en kulturell identitet och användning av det egna minoritetsspråket ska främjas särskilt.
- De nationella minoriteterna ska ges möjlighet till inflytande i frågor som berör dem och kommunen ska, så långt det är möjligt, samråda med minoriteterna i sådana frågor. Samråd ska ske genom att kommunen för en strukturerad dialog med de nationella minoriteterna i syfte att kunna beakta deras synpunkter och behov i kommunens beslutsfattande.
- Barns och ungas möjligheter till inflytande och samråd i frågor som berör dem ska främjas särskilt och formerna för detta ska anpassas till deras förutsättningar.
- Kommuner och regioner ska anta mål och riktlinjer för sitt minoritetspolitiska arbete.
- Kommunen ska verka för att det finns tillgång till personal med kunskaper i finska, meänkieli respektive samiska där detta behövs i enskildas kontakter med kommunen.
- Finns det personal som behärskar finska, meänkieli eller samiska så har den enskilde rätt att använda sitt språk vid muntliga och skriftliga kontakter med kommunen där den enskilde är part.

- Kommunen ska erbjuda den som begär det möjlighet att få hela eller en väsentlig del av den service och omvårdnad som erbjuds inom ramen för äldreomsorgen av personal som behärskar finska, jiddisch, meänkieli, romani chib eller samiska, om kommunen har tillgång till personal med sådana språkkunskaper.
- Kommunen ska inom ramen för sådan omsorg som erbjuds inom äldreomsorgen beakta de äldres behov av att upprätthålla sin kulturella identitet.
- Kommunen ska informera den som ansöker om bistånd inom ramen för äldreomsorgen om möjligheterna till sådan service och omvårdnad som anges ovan.

Övriga bestämmelser som berör nationella minoriteters rättigheter

- Socialtjänstlagen (2001:453) slår fast att kommuner ska verka för att det finns tillgång till personal med kunskaper i finska, jiddisch, meänkieli, romani chib eller samiska där detta behövs i omvårdnaden av äldre personer.
- Enligt språklagen ansvarar det allmänna för att den enskilde som tillhör en nationell minoritet ges möjlighet att lära sig, utveckla och använda sitt minoritetsspråk.
- Skollagen (2010:800) anger att en elev som tillhör någon av de nationella minoritetsgrupperna ska kunna få modersmålsundervisning i sitt nationella minoritetsspråk. Även förskolan ska erbjuda barn modersmålsstöd.
- Enligt mål och riktlinjer för grundskolans läroplan ska varje elev få kunskap om de nationella minoriteternas kultur, språk, religion och historia.
- Diskrimineringslagen (2008:567) har som ändamål att motverka diskriminering och främja lika rättigheter och möjligheter oavsett till exempel etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning.
- Av artikel 30 i barnkonventionen framgår att ett barn som tillhör en minoritet eller ursprungsbefolkning har rätt till sitt språk, sin kultur och religion.
- Enligt bibliotekslagen (2013:801) ska biblioteksväsendet ägna särskild uppmärksamhet åt de nationella minoriteterna och erbjuda litteratur på de nationella minoritetsspråken.